

Vraag en Antwoord-notitie

Naar aanleiding van informatiebijeenkomst Vriezenveen Daarle Daarlerveen

Maandag 7 februari 2022

Vragen per thema

Algemene toelichting	1
Vragen over noodzaak en aanleiding	1
Vragen over de rol van de provincie	2
Vragen over de pompproef	3
Vragen over effecten, onderzoek en schade(vergoeding).....	4
Vragen over planning en proces	6
Vragen over technische projecten/technische vragen	7
Vragen over grondwater en oppervlaktewater	8

Algemene toelichting

- In deze Vraag en Antwoord notitie zijn de vragen beantwoord die gesteld zijn tijdens de informatiebijeenkomst van 7 februari 2022 over de pompproef bij Daarlerveen en de ontwikkeling van een mogelijke drinkwaterwinning in het gebied Vriezenveen Daarle Daarlerveen.
- Vragen zijn geordend per thema.
- Vragen die sterk op elkaar leken, zijn samengevoegd.
- Vragen over specifieke situaties/locaties zijn niet opgenomen in deze notitie, u kunt hiervoor contact opnemen met Vitens. We geven u dan graag een antwoord dat past bij uw specifieke situatie
- Mist u een vraag en antwoord of heeft u nieuwe vragen? Neem ook dan contact met ons op.

Vragen over noodzaak en aanleiding

1. Met welke activiteiten is Vitens mee bezig?

Vitens is bezig met diverse onderzoeken om te bepalen of en waar drinkwaterwinning kan plaatsvinden in het gebied tussen Daarle-Daarlerveen-Vriezenveen. Tijdens de onderzoeken moeten vragen worden beantwoord als: is er in dit gebied voldoende kwalitatief goed grondwater beschikbaar? Hoe zit de bodem precies in elkaar? Wat zijn de mogelijke effecten van drinkwaterwinning op de omgeving: bewoners, landbouw en natuur? Vitens is ook in gesprek met verschillende partijen in het gebied.

Op korte termijn vindt er een zichtbaar onderzoek plaats: een pompproef bij Daarlerveen. Meer hierover verderop in deze notitie.

De onderzoeken bevinden zich nog in de verkennende fase en zijn juist bedoeld om op veel openstaande vragen antwoord te geven. Pas als die antwoorden bekend zijn en als het gebiedsproces met de omgeving is afgerond, kan door de provincie Overijssel een definitief besluit worden genomen over de aanwijzing van drinkwaterwingebied.

2. Waarom wordt er op deze plek gezocht naar drinkwater, hoe is dit zoekgebied tot stand gekomen?

De provincie Overijssel heeft in 2017 het gebied Daarle-Daarlerveen-Vriezenveen aangewezen als zoekgebied voor toekomstige drinkwaterwinning. Dit heeft de provincie gedaan op basis van een uitgebreide studie, waarbij 9 mogelijke locaties met elkaar zijn vergeleken. Vriezenveen Daarle Daarlerveen kwam als beste zoekgebied naar voren.

3. Waarom zetten de provincie en vitens niet in op opvang van regenwater voor spoelen en andere toepassingen? Waarom is dit geen verplichting, bijvoorbeeld bij nieuwbouw?

Vitens besteedt al jaren veel aandacht aan voorlichting en bewustwording over waterbesparing. Opvang en hergebruik van regenwater is een goede mogelijkheid voor bijvoorbeeld het sproeien van de tuin of het doorspoelen van het toilet. Hier zijn goede voorbeelden van bij particulieren die dit doen op basis van vrijwilligheid. Een wijziging in het bouwbesluit is nodig om het verplicht te stellen.

De provincie Overijssel voert met de Rijksoverheid gesprekken over waterbesparende maatregelen in het bouwbesluit, omdat verplichtingen voor nieuwbouwwoningen via het bouwbesluit lopen. Ook voert de provincie samen met Vitens gesprekken met bedrijven over mogelijkheden voor drinkwaterbesparing en alternatieve bronnen. Met gemeenten gaan we in gesprek over mogelijkheden voor waterbesparing in de woningbouw en bedrijventerreinen. Tenslotte stimuleert de provincie Overijssel de opvang en het gebruik van regenwater bij particulieren door bij te dragen aan de subsidieregeling van het waterschap.

4. Zal het duurder maken van water zorgen voor minder consumptie? Water is nu een erg kleine kostenpost voor een gemiddeld huishouden.

De prijzen die Vitens mag vragen voor drinkwater worden landelijk bepaald en zijn gebaseerd op de kostprijs. Op landelijk niveau wordt gesproken over het anders beprijzen van water, maar dit is dus niet alleen aan Vitens.

Vragen over de rol van de provincie

5. Provincie heeft wettelijke taak voor voldoende bronnen, ook voor veilige leefomgeving, hoe verhoudt zich dat?

De provincie maakt de ruimtelijke afwegingen van functies in de fysieke ruimte, waaronder drinkwaterwinning. De provincie is het bevoegde gezag voor de vergunningverlening van drinkwaterwinningen. Alle belangen vragen een zorgvuldige afweging binnen de zorgplicht voor het duurzaam veiligstellen van de openbare drinkwatervoorziening, die daarbij de status heeft van dwingende reden van groot openbaar belang. Bij de inzet van bestaande winvergunningen en ook de ontwikkeling van toekomstige wingebieden vraagt dit steeds specifieke afweging tussen drinkwater en andere belangen. De Nederlandse Drinkwaterwet noemt drinkwatervoorziening 'een dwingende reden van groot openbaar belang'

6. wie gaat de provincie Overijssel de vergunningaanvraag toetsen?

De vergunningaanvraag wordt binnen de provincie getoetst door de afdeling vergunningverlening. De Waterwet en de Omgevingsverordening Overijssel bevatten regels die gelden voor het onttrekken van grondwater.

7. Waarom is de ASCG niet al eerder in beeld gekomen bij het kanaal?

De AdviesCommissie Schade Grondwater (ACSG) is door de 12 provincies ingesteld als onafhankelijke commissie om schade ontstaan door het onttrekken van grondwater of infiltratie van water te onderzoeken en hierover te adviseren aan betrokken partijen. Er gelden een aantal voorwaarden voor het doen van een aanvraag voor onderzoek, zoals:

- Het object moet binnen een invloedgebied van onttrekking of infiltratie gelegen zijn.
- Bij vermeende landbouw-, bos- of natuurschade moet u de gebruiker van de grond zijn. Bij gebouwschade kan alleen de eigenaar een verzoek om onderzoek indienen.
- Voor de vermeende schadeveroorzakende onttrekking of infiltratie moet een vergunning zijn verleend door het waterschap of de provincie.

Specifiek voor schades langs kanaal Almelo-De Haandrik heeft de provincie een schaderegeling ingesteld.

Vragen over de pompproef

8. De pompproef vindt in Daarlerveen plaats. Dit is van oudsher een veengebied. Het gebied in Daarle zijn zandgronden met een Es. Geeft deze proef in Daarlerveen ook wel een goed beeld van het water onder Daarle? Moet er ook geen proef in Daarle plaatsvinden?

Er is gekozen om de pompproeven uit te voeren op twee centrale locaties binnen het zoekgebied. Hiermee ontstaat inzicht hoe water toestroomt vanuit het gebied richting deze centrale locaties. De informatie die we verzamelen op deze centrale locaties kunnen we in het computermodel gebruiken om voorspellingen te doen over de stromingen in het gebied. Hiervoor hoeft dus niet op elke plek een pompproef gehouden te worden.

9. hoe diep zit de pomp proef? En op welke diepte(n) worden de grondwaterstromen gemeten?

De pompput wordt tot circa 50 meter diepte geboord. Het grondwater wordt op meerdere diepten gemeten:

- (rond de 1,5m beneden maaiveld,
- rond de 7 meter beneden maaiveld,
- rond de 30 meter beneden maaiveld
- op de diepte van de pompproef (50 meter beneden maaiveld).
- rond de 70 meter beneden maaiveld. Dit is het diepste meetpunt, dieper dan 80 meter begint een kleipakket waarin niet eenvoudig gemeten kan worden.

10. wordt het water bij de pompproef uit dezelfde laag opgepompt als waar straks de winning van het water gaat plaatsvinden?

Ja, de pompproef wordt uitgevoerd met een put die in de toekomst ook dienst zou kunnen doen als pompput.

11. De proef wordt gedaan in een periode met de natuurlijk hoogste grondwaterstand. Waarom wordt de proef niet in de zomer uitgevoerd, wanneer er bij een werkelijke winning ook maximaal gepompt gaat worden en de grondwaterstand natuurlijk al lager is

De uitvoering in een relatief natte periode zorgt ervoor dat er in de onderzoeksperiode geen effect zal zijn op de omgeving.

Toch kan informatie uit de onderzoeken gebruikt worden om effecten in een droog jaar te voorspellen. We onderzoeken namelijk niet alleen de grondwaterstand, maar vooral de reactie van de bodem op het pompen. De reactie van de bodem wordt gebruikt om mee

verder te rekenen in een computermodel. Dit computermodel vertaalt de reactie door naar zowel natte als droge situaties.

We vertrouwen hierbij niet alleen op de onderzoeken, maar vergelijken de uitkomsten van het computermodel ook met metingen in peilbuizen in het veld. Op dit moment komen de resultaten van het computermodel goed overeen met de metingen in het veld, ook in droge periodes.

12. Er wordt bij de pompproeven kleinere hoeveelheden opgepompt dan in de toekomstige situatie met een volledige winning. Is de pompproef dan wel realistisch?

Op basis van de kleinere hoeveelheden die opgepompt worden tijdens de pompproef, ontstaat inzicht in de reactie die de bodem geeft op het oppompen van water. Met het computermodel kan de informatie uit de pompproef omgerekend worden naar de grotere hoeveelheden die in de toekomst opgepompt kunnen gaan worden. Ook hierbij geldt dat monitoring ingezet wordt om in de toekomst te controleren of het computermodel goede voorspellingen heeft gemaakt.

13. Waarmee worden de metingen gedaan, zijn metingen terug te vinden?

De metingen van het grondwater worden uitgevoerd in peilbuizen. De metingen worden normaal gesproken een aantal keer per jaar verzameld en online geplaatst. Voor deze pompproef zal een aparte rapportage worden opgesteld, omdat dit een eenmalig en specifiek onderzoek is. We zullen u daarom apart bijpraten over de uitkomsten van de pompproef

14. Wat is er uit de pomp proef in Vriezenveen gekomen?

Bij de pompproef in Vriezenveen hebben we waardevolle informatie verzameld over de bodemopbouw. Er is gebleken dat het fijn zandige pakket (van circa 50-80 meter niet geschikt is voor onttrekkingen). Ook hebben we een beeld gekregen van de doorlatendheid van de bodem. Deze gegevens hebben we gebruikt om het computermodel lokaal aan te passen en beter te laten functioneren. Tot slot hebben we een beeld van de hoeveelheid water die per put onttrokken kan worden (bij Vriezenveen circa 35 m³/uur). We herhalen deze proef bij Daarleveen omdat de proefboringen een afwijkend bodemprofiel laat zien ten opzichte van Vriezenveen. We zijn benieuwd of dit ook zichtbaar gaat worden in de pompproef resultaten.

Vragen over effecten, onderzoek en schade(vergoeding)

15. Welke effecten kunnen er optreden wanneer er grondwater opgepompt wordt?

Door het oppompen van grondwater kan de grondwaterstand dalen. Waar dit precies gebeurt en hoe groot de daling is, is afhankelijk van meerdere factoren. Zo hebben grondsoorten in de bodem invloed op de snelheid waarmee grondwater stroomt en verandert wateraanvoer vanuit watergangen de daling van het grondwater.

Een daling van het grondwater kan de beschikbaarheid van water voor planten verminderen (hierdoor kan droogteschade ontstaan) en kwetsbare bodemsoorten (zoals veen en klei) aantasten wanneer deze droogvallen. Of deze effecten daadwerkelijk optreden, hoe groot de effecten zijn en of de effecten verminderd/gecompenseerd kunnen worden, gaat Vitens het komende jaar onderzoeken.

16. Kan een toekomstige drinkwaterwinning effect hebben op de kanaalproblematiek?

Op dit moment is niet zeker of er effect op de zone rondom het kanaal zal zijn, maar Vitens kan dit ook nog niet uitsluiten. Hiervoor is eerst meer onderzoek nodig. Hoe sterk het grondwater daalt, welke grondsoorten aanwezig zijn en wat de uitkomst van (fundatie)onderzoek is, bepaald uiteindelijk het effect van een toekomstige winning.

17. Hoe stellen jullie vast of de schade is ontstaan door waterwinning of door de huidige problematiek betreffende het kanaal.

Vitens heeft meerdere jaren nodig om de procedures te doorlopen en infrastructuur aan te leggen, voordat gestart kan worden met de drinkwaterwinning. De huidige planning gaat uit van 2027, wat betekent dat er de komende 5 jaar tijd is om metingen uit te voeren. Door over meerdere jaren het grondwater te meten, weten we hoe het grondwater op dit moment reageert op o.a. droge zomers. Ook is het mogelijk om vooraf bebouwing in te meten, zodat de huidige toestand duidelijk in beeld is. Door de nulsituatie (van grondwater en bebouwing) vooraf in beeld te brengen, wordt het mogelijk om beter onderscheid te maken van 'autonome' (bestaande) veranderingen en veranderingen door de drinkwaterwinning.

Bovendien is aan onderzoeksbureaus nadrukkelijk de vraag gesteld hoe zij het onderscheid tussen de huidige kanaalproblematiek en toekomstige drinkwaterwinning kunnen maken. Op dit moment wordt er gewerkt aan een plan van aanpak.

18. Vermindert het effect wanneer Vitens op grotere diepte zou gaan winnen?

De basisregel bij grondwater is inderdaad dat bij dieper winnen het effect aan maaiveld zich over een groter gebied verspreid en de verlagingen daardoor gemiddeld lager zijn. In het gebied Vriezenveen Daarle Daarlerveen is dieper winnen echter niet mogelijk, omdat er zeer fijn zand in de ondergrond zit. Wanneer de pompput dieper dan 50 meter wordt geplaatst, verstopt dit fijne zand de filters van de pompput. De pompput wordt hierdoor onbruikbaar.

19. Wie gaat de omgevingseffecten onderzoeken?

Vitens is als initiatiefnemer verplicht om de omgevingseffecten te (laten) onderzoeken. Hiervoor worden meerdere adviesbureaus ingezet. Tauw is betrokken bij de grondwatermodellen, SWECO werkt mee aan een onderzoek naar het oppervlaktewater, Aveco de Bondt denkt mee over zettingsanalyses en Aequator doet onderzoek naar de bodem en effecten op landbouw. Daarnaast zullen op een aantal specifieke onderdelen (cultuurhistorie, ecologie, archeologie) gespecialiseerde bureaus worden ingezet. Onderzoeksbureaus en instituten die betrokken zijn bij de onderzoeken naar de kanaalproblematiek worden waar mogelijk ingezet en in ieder geval geraadpleegd over hun bevindingen. Hierover is ook nauw contact met het projectteam van de provincie dat deze onderzoeken aanstuurt.

20. Worden de onderzoeken die uitgevoerd zijn en nog uitgevoerd worden naar de kanaalproblematiek (o.a. door Deltares) meegenomen in het onderzoek naar de drinkwaterwinning?

Ja, waar onderzoeksgegevens beschikbaar zijn zullen die gebruikt worden. Waar het onderzoek naar particuliere eigendommen betreft, zal wel eerst toestemming gevraagd worden voor gebruik van de onderzoeksgegevens.

Het is hierbij van belang om een goede doorvertaling te maken van de onderzoeksresultaten die specifiek over de kanaalproblematiek gaan, naar de effecten van een drinkwaterwinning. De onderzochte faalmechanismen van het kanaal zijn niet één op één toepasbaar op de effecten van de drinkwaterwinning. Wij zullen u hierover blijven informeren in toekomstige bijeenkomsten

21. Hoe wordt voorkomen dat verschillende partijen (mogelijke schadeveroorzakers) naar elkaar gaan wijzen?

De schadebeoordeling wordt uitgevoerd door de onafhankelijke Advies Commissie Schade Grondwater (ACSG). Indien schade optreedt in een gebied waar ook een drinkwaterwinning is, bepaalt de ACSG de schade als gevolg van de grondwateronttrekking voor drinkwater. Schade die door drinkwaterwinning ontstaat, moet Vitens vergoeden.

22. Wat gaat Vitens doen als het grondwaterpeil wordt verlaagd?

Vitens probeert zo veel mogelijk van de verlaging te compenseren door water aan te voeren en/of regenwater vast te houden in het gebied, zodat het kan infiltreren en het grondwater aan kan vullen.

In de onderzoeken wordt gekeken of deze wateraanvoer gebiedsdekkend mogelijk is. Waar dit niet of onvoldoende lukt wordt een droogteschaderegeling (voor landbouw) opgesteld of, in het geval van bebouwing en particuliere eigendommen (denk aan tuinen) gezocht naar maatwerkoplossingen.

23. De drinkwaterwinning Hammerflieër ligt dicht bij het zoekgebied voor Vriezenveen-Daarle-Daarlerveen. Beïnvloeden de drinkwaterwinningen elkaar in de toekomst niet?

De invloed van projecten en activiteiten in de omgeving, waaronder de winning Hammerflieër worden meegewogen in de m.e.r.-procedure. Op dit moment verwachten we geen effect, omdat de grondwaterstroming met name van oost naar west loopt en de invloedsgebieden elkaar dus niet lijken te gaan raken.

Vragen over planning en proces

24. Welke vergunningen zijn er nodig voor de drinkwaterwinning?

Voor het realiseren van een drinkwaterwinning is een vergunning nodig; een vergunning Waterwet voor het mogen onttrekken van grondwater. Voor deze vergunning is het noodzakelijk de effecten in beeld te brengen, dit gebeurt door middel van een Milieu Effect Rapportage (MER).

Wanneer Vitens gaat bouwen, zijn verder de gebruikelijke bouwvergunningen noodzakelijk. Hiervan is echter pas sprake als de effectbeoordeling positief uitpakt.

25. Hoe ziet de planning van de MER eruit. Loopt die gelijk aan de vergunningprocedure?

De m.e.r.-procedure overlapt grotendeels met de vergunningenprocedure, maar de voorbereiding zal iets eerder gestart worden. De onderzoeken die in 2022 worden uitgevoerd, zullen in een aantal rondes beoordeeld worden, om uiteindelijk in 2023 verwerkt te worden in de definitieve MER-rapportage. Meer details over de planning zullen we in een vervolgbijeenkomst delen.

26. Is er de mogelijkheid dat voortschrijdend inzicht en uit onderzoek zal leiden naar een andere plek in Overijssel waar naar water wordt gezocht? En als het MER advies negatief is?

De onderzoeken zijn er op gericht om te bepalen welke effecten er op kunnen treden, of deze gemitigeerd/gecompenseerd kunnen worden en of drinkwaterwinning op deze locatie acceptabel is. Dit onderzoek richt zich specifiek op deze locatie, omdat hier al een zoekgebied is aangewezen door

de provincie Overijssel. De (MER)onderzoeken geven aan hoe geschikt deze locatie is, maar kijkt dus niet naar andere locaties. Dat is al in de planMER van de provincie Overijssel onderzocht.

27. Is het zoekgebied Daarle-Daarlerveen-Vriezenveen een afgekaderd gebied of bestaat de mogelijkheid ook nog dat het zoekgebied groter zal worden?

Door de provincie is het zoekgebied formeel vastgelegd, gebaseerd op de planMER-studie. Uitgangspunt is dat Vitens binnen dit zoekgebied moet blijven. Als dit technisch onmogelijk blijkt, dan zal er een nadere onderbouwing gegeven moeten worden om vergroting van het zoekgebied te kunnen beoordelen. Beoordeling vindt plaats door de provincie.

28. Hoe ziet het proces er de komende jaren uit?

Na afronding van de technische onderzoeken, die moeten beantwoorden of het winnen van drinkwater technisch mogelijk is, start Vitens met onderzoek naar de omgevingseffecten. Hiervoor wordt eerst een onderzoeksaanpak opgesteld (een Notitie Reikwijdte en Detailniveau, NRD) die de eerste helft van dit jaar gereed moet zijn. Daarna starten de effectstudies die naar verwachting in de eerste helft van 2023 worden afgerond. Zijn de resultaten positief? Dan start Vitens met het aanvragen van vergunningen en

1^e helft 2022

1^e helft 2023

2^e helft 2024

2027

29. Hoe kan ik op de hoogte blijven van de ontwikkelingen?

Vitens zal door middel van nieuwsbrieven en advertenties in huis-en-huisbladen informatie blijven delen over dit project. Op belangrijke momenten in het project, bijvoorbeeld na gereedkomen van een onderzoek, organiseert Vitens informatiebijeenkomsten. Het is de verwachting dat dit voorjaar de eerstvolgende bijeenkomst zal zijn, waarin de onderzoeken die al zijn uitgevoerd worden toegelicht.

Veel informatie over het project staat ook op onze website: [Onderzoek Waterwingebied Twente | Waterbedrijf Vitens](#). Vragen kunt u mailen aan waterwinningtwente@vitens.nl

Vragen over technische projecten/technische vragen

30. Komt bij de pompput ook de zuiveringsinstallatie?

Nee, in de toekomst zal waarschijnlijk gebruik gemaakt worden van een bestaande productielocatie van Vitens om het water uit dit gebied te zuiveren. Onderzocht wordt wat o.a. de mogelijkheden op de locatie Hoge Hexel zijn.

Voor de pompproef komt er wel een tijdelijke mobiele zuivering in de buurt van de pompput.

Vragen over grondwater en oppervlaktewater

31. **Zijn er ook andere gebruikers met een grondwaterbron? Bijvoorbeeld agrariërs? Hoeveel water wordt er door deze gebruikers onttrokken?**

Vitens houdt rekening met vergunde grondwatergebruikers waarvan de onttrekkingen bekend zijn. Niet voor alle bronnen is een vergunning nodig, waardoor de onttrokken hoeveelheden niet altijd goed in beeld zijn. Vitens gaat hierover in gesprek met waterschap en provincie.

32. **Is het Twentekanaal nog steeds vervuild?**

Het Twentekanaal is op dit moment niet meer zo vervuild als direct na de brand bij Vredenstein in Enschede. Tegelijkertijd maakte de brand wel duidelijk dat het Twentekanaal een kwetsbare bron voor drinkwater is. Het Twentekanaal is afhankelijk van aangevoerd water en er is geen doorstroming zoals bij een natuurlijke rivier wel het geval is. Als er vervuiling optreedt, blijft dit lang in het watersysteem aanwezig.

De drinkwaterwinning Weerseloseweg is wel dusdanig vervuild geraakt dat herstart van de oppervlaktewaterwinning niet mogelijk is.

33. **Wordt er ook kwalitatief matig water uit de Veeneleiding ingezet als wateraanvoer of alleen uit kanaal Almelo-De Haandrik?**

Over de kwaliteit van de Veeneleiding is Vitens nog in gesprek met het waterschap. De komende jaren moet met waterkwaliteitsmeting bepaald worden of de waterkwaliteit voldoende is om bruikbaar te zijn voor wateraanvoer richting een eventuele winning. De waterkwaliteit is de afgelopen jaren al wel verbeterd ten opzichte van enkele decennia terug.